

MIEKE LANGENBERG

DE ROL VAN GESCHIEDENIS IN HET CURRICULUM VAN EXTRAMURALE STUDENTEN NEDERLANDSE TAAL EN CULTUUR

A b s t r a c t. Ik heb in verschillende landen geleefd en ben van huis uit als historicus opgeleid. Ik heb cursussen Nederlandse taal en cultuur bij diverse Europese universiteiten ondersteund door een reeks lezingen over de geschiedenis van Nederland en België aan te bieden. Op basis van mijn ervaringen in Dublin, Tbilisi, Ljubljana en Riga denk ik na over de vraag welke rol deze colleges geschiedenis kunnen spelen in het curriculum. Welke kennis en begrip moeten leerlingen hebben aan het einde van de cursus en hoe kan men deze doelstellingen het best bereiken? Omdat de colleges geschiedenis in het Nederlands gegeven worden, is het vanzelfsprekend dat de kennis van de Nederlandse taal aan het begin van de cursus een belangrijke factor is. Is Nederlands onderdeel van een studie Germaanse talen, Europese Studies of Interculturele Communicatie en studeren studenten Nederlands als hoofdvak of als minor op bachelor of master niveau? Zo variëren het niveau en de belangen van de studenten, afhankelijk van de inbedding in de universitaire opleiding, sterk. Hoe kan een docent, rekening houdend met deze aspecten, het beste te werk gaan?

Trefwoorden: Nederlandse taal en cultuur; geschiedenis van Nederland en België.

1. INLEIDING

Het gaat hier niet om een eerste aanzet tot wetenschappelijk onderzoek maar om een reflectie op mijn bijdrage als Nederlands historicus aan verschillende opleidingen Nederlandse taal en cultuur waarbij ik de afgelopen jaren betrokken ben geweest: Trinity College in Dublin (1996–1999), Ilja State University in Tbilisi (2009–2013), Universiteit van Ljubljana in Slovenië (2013–2015) en de Letse Academie van Cultuur in Rīga (sinds november

---

Drs. W.E. (Mieke) LANGENBERG-TISSOT VAN PATOT is parttime docent Geschiedenis van Nederland en België (en freelance historica) bij de Sectie Nederlandse Taal en Cultuur, Studie Interculturele Communicatie in Riga; correspondentie-adres: Starpkultūru komunikācijas un svešvalodu katedra (Nīderlande), Latvijas Kultūras Akadēmija, Ludzas iela 24, LV-1003 Rīga, Letland; e-mail: pieterenmickelangenberg@gmail.com

2015). De colleges werden in deze academische opleidingen op verschillende wijze vorm gegeven op verzoek van de verantwoordelijke onderwijsinstelling en van de wetenschappelijk docent. Op basis daarvan deel ik graag een aantal persoonlijke ervaringen en enkele bespiegelingen met u.

Welke rol kan de geschiedenis binnen het curriculum van extramurale studenten Nederlands vervullen? Of om de vraag te herformuleren vanuit het perspectief van de docent: wat willen en kunnen we bereiken met een cursus in dit specifiek kader? De doelgroep bestaat immers uit extramurale studenten Nederlands met een beperkt aantal studie uren. Heeft deze doelgroep specifieke kenmerken? Welke kennis is voor hen binnen hun studie relevant? Waar gaat hun belangstelling naar uit? Welke moeilijkheidsgraad kunnen zij aan? Hoe kunnen we hen het beste bereiken? Ten slotte ga ik kort in op de praktische aanpak en het gebruik van beschikbaar materiaal.

2. DOELSTELLINGEN

Historisch besef is van groot belang voor extramurale studenten Nederlands: zowel taal als cultuur zijn immers niet zomaar uit het niets ontstaan. Beiden wortelen in het verleden. De geschiedeniscolleges moeten leiden tot een groter begrip van de vele historische verbanden die in de ontwikkeling van taal en cultuur een rol spelen. Taal — immers een cultuurdrager — en cultuur zijn nauw met elkaar verbonden. De taal zowel in het verleden als in het hedendaags gebruik weerspiegelt de cultuur en de geschiedenis. Voor een goed begrip van de Nederlandse taal en cultuur is enige kennis van het verleden van de lage landen onontbeerlijk. Heel wat woorden en uitdrukkingen zijn immers pas goed te begrijpen in hun historische context.

Nederlandse en Belgische studenten hebben tijdens het primair en secundair onderwijs hiervoor een goed fundament kunnen leggen, maar de basis-kennis waarover de extramurale studenten Nederlands bij de aanvang van hun studie beschikken, is veel beperkter. Uiteraard krijgen de studenten binnen de reguliere colleges ook het een en ander mee over geschiedenis maar dat is vaak thematisch en incidenteel waardoor andere relevante aspecten noodgedwongen door tijdgebrek in een al vol curriculum onderbelicht moeten blijven.

Kennis van de geschiedenis leidt ook tot een beter begrip van de huidige maatschappij en dus tot meer inzicht in de politieke, economische en sociale verhoudingen in de lage landen van nu en daarmee samenhangend in de literatuur en cultuur die daar nu ontstaan. Het is daarbij belangrijk zich te reali-

seren dat de situatie zowel in het verleden als in de huidige politieke, economische en culturele verhoudingen vaak ingewikkelder ligt dan men in eerste instantie zou vermoeden. Immers om met Herman von der Dunk, indertijd hoogleraar contemporaine geschiedenis in mijn Alma Mater, Utrecht, te spreken: “*Er zijn vele factoren die over en weer op elkaar inwerken.*”

Evenals de huidige maatschappij bepalend is voor de literatuur en kunst van vandaag zo geeft kennis van de maatschappelijk, economische en politieke ontwikkelingen in het verleden inzicht in de kunstwerken en de literatuur die in die tijd zijn geproduceerd. Kunstenaars en schrijvers zijn immers kinderen van hun tijd. Ze staan midden in het maatschappelijke debat en worden daardoor geïnspireerd. Om een paar historische voorbeelden uit vele te noemen: ‘*t Stockske* van Vondel naar aanleiding van de executie van Johan van Oldenbarneveldt, het schilderij *Prinsjesdag* van Jan Steen naar aanleiding van de tiende verjaardag van Willem III (1660) midden in het eerste Stadhouderloze tijdperk, het *Wilhelmus* ontstaan als geuzenlied tijdens de Opstand.

De wijze waarop historici tegen het verleden aankijken wordt beïnvloed door de maatschappelijke context en het is goed om de studenten daar bewust van te maken. De latere nationale mythevorming rond de Opstand en de 17^e eeuw biedt daarvoor tal van mooie voorbeelden. Iedere generatie schrijft immers zijn eigen geschiedenis!

Iedere visie op de geschiedenis is gekleurd door de eigen achtergrond en door de eigen opvattingen van de schrijver. De schrijver maakt altijd keuzes en oefent op die manier een invloed uit op de meningsvorming van de lezer. Men kan nu eenmaal niet alle feiten de revue laten passeren en wil dat ook niet altijd. Dat geldt uiteraard niet alleen voor historici uit het verleden, maar ook voor iedereen die vandaag de dag schrijft. Het is belangrijk dat studenten zich daar bewust van zijn en altijd kritisch blijven.

Het is in dit verband ook interessant om te kijken hoe de termen die voor de beschrijving van bepaalde gebeurtenissen wordt gebruikt, in de loop van de tijden veranderen. Een mooi voorbeeld is de benaming van de periode die wij nu met de term *De Opstand* omschrijven, die in de 19^e eeuw *De Tachtigjarige Oorlog* heette en die in de 17^e eeuw meestal met *Beroerten* of *Troubelen* werd aangeduid. Buiten Nederland spreekt men dan weer over de periode van de godsdienstoorlogen.

Een rode draad in de cursus vormt uiteraard de geografische ligging van de lage landen met enerzijds de vele mogelijkheden voor de handel en anderzijds het delta-aspect met de strijd tegen het water en de vele polders. Voor de Letse studenten liggen hier tal van aanknopingspunten. Ook Rīga

ligt aan de monding van een grote rivier — de Daugava — en er is gedurende de eeuwen veel gehandeld tussen de lage landen en de Baltische landen van Hanse en Moedernegotie tot Oostzeevaart. Die geschiedenis is tastbaar aanwezig in Rīga.

De studenten moeten zich er ook van bewust worden dat het lokale perspectief gerelativeerd dient te worden in de context van grotere verbanden en ontwikkelingen. De geschiedenis van de Lage Landen maakt evenals de Letse, de Sloveense, de Georgische of de Ierse geschiedenis deel uit van de Europese dan wel de wereldgeschiedenis. Dat aspect komt in de colleges geregeld aan de orde. Zo kunnen we bijvoorbeeld interessante raakvlakken tussen de eigen bekende nationale geschiedenis en de Nederlandse en Belgische geschiedenis identificeren.

Er is veel aandacht voor geschiedenis in de hedendaagse literatuur. Sterker nog in een aantal gevallen vervagen de grenzen tussen literatuur en geschiedenis. Denk maar aan schrijvers als Frank Westerman, Jan Brokken, Geert Mak of David Van Reybrouck of aan boeken waar de eigen ervaringen dan wel de familiegeschiedenis als uitgangspunt dienen bij voorbeeld *Oorlog en Terpentijn* van Stefan Hertmans of *De Stamhouder* van Alexander Müninghoff om maar een paar recente voorbeelden te noemen.

Een belangrijk aspect bij de hier boven genoemde boeken is de orale geschiedenis als bron. In de contemporaine geschiedenis spelen de persoonlijke getuigenissen van mensen die het allemaal zelf hebben meegemaakt naarmate de te bespreken periode dichter bij het huidige tijdsgewricht komt, een steeds belangrijkere rol. Hierdoor komt een kant van de geschiedenis naar voren die in de vorige eeuwen grotendeels verborgen is gebleven. Waar in het schriftelijke bronnenmateriaal in de oudere geschiedenis vooral de beter opgeleide bovenlaag aan bod komt, horen we in de contemporaine geschiedenis een meer gevarieerd stemgeluid. Door de weergave van stemmen die uit verschillende bevolkingsgroepen en locaties afkomstig zijn, komt niet alleen de geschiedenis dichter bij de belevingswereld van de studenten, maar wordt ook steeds meer duidelijk dat er vaak verschillende opvattingen mogelijk zijn en dat er uiteraard ruimte is voor discussie.

3. DOELGROEP

Uiteraard is het belangrijk de colleges af te stemmen op de doelgroep rekening te houden met het niveau van de beheersing van het Nederlands door

de studenten en de inbedding van het vak Nederlandse taal en cultuur in het totale studiepakket (bachelor of master, major of minor, studierichting, wel of niet verplicht onderdeel van het curriculum) en door in te spelen op hun belangstelling.

In Dublin en in Ljubljana was de studie Nederlands een minor binnen Germaanse talen. In Ljubljana konden de studenten na het bachelor hun studie Nederlands als minor op masterniveau vervolgen. In Tbilisi maakte het vak Nederlands deel uit van Europese Studies op bachelor niveau, In Rīga wordt Nederlands zowel op major als op minor niveau in het bachelor programma in het kader van de studie Interculturele Communicatie gegeven. De huidige vierdejaarsstudenten combineren een major Nederlands met een minor Duits terwijl de andere groep studenten naast een minor Nederlands een major in Frans volgt. Dat geeft dus weer een andere invalshoek.

Voor de studenten in Rīga zijn de colleges verplicht; bij andere universiteiten was het een keuzevak waarmee extra studiepunten in de vrije ruimte konden worden verdiend. In Ljubljana waren de colleges voor de masterstudenten ook toegankelijk voor al afgestudeerden. Onder de studenten daar bevonden zich ook enkele tolken en vertalers.

Maar het gaat in alle gevallen om extramurale studenten Nederlands. De cursus geschiedenis van de lage landen moet inhoudelijk bij dat curriculum aansluiten. Nederlands is voor de studenten een vreemde taal. De opleidingen die ik ondersteund heb, hadden maar één docent Nederlands. Het is voor de studenten belangrijk om zoveel mogelijk met het Nederlands in contact te komen en meerdere moedertaalsprekers te horen. Natuurlijk zijn de colleges ook een oefening in lees-, luister- en spreekvaardigheid. Men moet er rekening mee houden dat de studenten wellicht bepaalde woorden en uitdrukkingen die voor de geschiedenis relevant zijn, nooit eerder zijn tegengekomen. De studenten moeten voortdurend werken aan de vergroting van hun woordenschat. Er passeren en passant heel wat uitdrukkingen de revue die in een historische context pas goed te begrijpen zijn. Denk maar aan: *iets mijden als de pest, peperduur, zij is een echte Kenau, wonder en is gheen wonder, de VOC-mentaliteit, voor Pampus liggen* enz.

Door vragen te stellen en discussie aan te moedigen wordt de studenten zoveel mogelijk de gelegenheid geboden om zelf aan het woord te komen. Daarnaast geven de studenten geregeld presentaties waarbij de opdracht is wat dieper in te gaan op een thema naar keuze dat de afgelopen periode aan de orde is geweest. De studenten worden gestimuleerd om op basis van het beschikbare materiaal hun eigen mening te vormen en onder woorden te brengen.

Het gaat om studenten die de Nederlandse taal en cultuur hebben gekozen en dus niet de geschiedenis. Hun belangstelling gaat uit naar literatuur en geschreven teksten. Daarom bied ik de studenten naast beschrijvende teksten ook bronnenmateriaal aan. Ik probeer de geschiedenis dichterbij de studenten te brengen door veel naar persoonlijke getuigenissen terug te grijpen en hen zo in contact te brengen met de stemmen uit het verleden.

Over het algemeen blijken culturele thema's de studenten meer aan te spreken dan de economische of politieke aspecten van de geschiedenis. Dat geldt voor de studenten in Rīga die immers Interculturele Communicatie studeren, in nog sterkere mate dan bij de andere opleidingen. De Letse studenten hebben bovendien al kennis over kunstgeschiedenis in eerdere colleges opgedaan. Tijdens de colleges wordt de kunst en cultuur in de lage landen in een historische context geplaatst. Ook hebben ze een serie inleidende colleges over filosofie gehad, waarin de belangstelling is gewekt voor bijvoorbeeld het werk van een Erasmus of Spinoza.

Thema's uit de geschiedenis die de actualiteit raken, wekken vanzelfsprekend de belangstelling van de studenten en kunnen tot interessante discussies leiden. Uiteraard is het juist bij dergelijke onderwerpen van belang om in het oog te houden dat de lokale geschiedenis, tradities en politieke opvattingen de meningsvorming beïnvloeden. Denk bijvoorbeeld aan de Tweede Wereldoorlog of ervaringen met totalitaire systemen. De instroom van asielzoekers uit andere delen van de wereld is ook zo'n actueel thema dat vaak gevoelig ligt. Immigratiestromingen zijn er in alle tijden geweest en hebben in onze geschiedenisopvatting de lage landen zeker in de gouden eeuw versterkt. Voorbeelden zijn er legio zowel in de lage landen als in de landen van de studenten, maar deze zijn ook al in mijn eigen familiegeschiedenis (Hugenoten) en kennisenkring terug te vinden waardoor de thematiek wellicht wat dichterbij komt.

Raakvlakken tussen de eigen vaderlandse geschiedenis van de studenten en de geschiedenis van de lage landen krijgen over het algemeen extra aandacht in het programma. Geregeld kunnen we samen interessante overeenkomsten signaleren of zelfs vaststellen dat er over en weer beïnvloeding heeft plaatsgevonden. Vaak was er sprake van een levendige onderlinge handel. Soms maakten het land van de studenten en Nederland en België in een bepaald tijdvak zelfs deel uit van hetzelfde rijk (bijvoorbeeld het Duitse keizerrijk onder Keizer Karel V) of stonden ze in een oorlog tegenover elkaar (een voorbeeld zijn de Georgische soldaten in Duitse dienst op Texel, 1944/1945). Soms had men te maken met dezelfde agressor (denk bijvoorbeeld aan het verslag van twee jongemannen die als dienstplichtigen in het

leger van Napoleon ergens in de buurt van Moskou hun eenheid kwijtraakten. Zij besloten toen om naar Rīga te lopen, want daar zou in de haven vast wel een schip uit Sappemeer te vinden zijn.).

Nederlanders en Belgen waren ook in het verleden vaak reislustig, woonden en werkten soms zelfs gedurende een langere periode in het land van de studenten. Of andersom. Zo zijn er verschillende Nederlandse bouwmeesters (architecten) in het 16de tot 18de -eeuwse Rīga actief geweest. Zij waren o.a. bij de aanleg van verdedigingswerken en bij de bouw van protestantse kerken betrokken. Ook weken soms kunstenaars uit de lage landen uit naar het land van de studenten en zijn hun werken in het lokale museum terug te vinden. Soms schreven zij over hun ervaringen naar huis. Dit soort verslagen, brieven, dagboeken brengen de geschiedenis natuurlijk dicht bij de beleevingswereld van de studenten.

Waar er vaak veel meer studentes dan studenten mijn colleges volgen, zal er waar mogelijk extra aandacht besteed worden aan vrouwen die in de geschiedenis een rol van betekenis hebben gespeeld zoals bijvoorbeeld Tesselshade, Kenau of Belle van Zuylen. Opvallend vaak kiezen de studentes voor hun eigen presentaties juist voor die onderwerpen waar een vrouw zo mogelijk in combinatie met kunst of literatuur een belangrijke rol speelt.

Kortom, de aanpak van de colleges en de te bespreken thema's variëren van keer tot keer. Het niveau en de belangstelling van de studenten en de plaats die de cursus in het curriculum inneemt, zijn daarbij leidend.

4. AANPAK

De extramurale studenten Nederlands hebben in tegenstelling tot studenten die basis en voortgezet onderwijs in Nederland of België hebben genoten, nog geen overzicht van de geschiedenis van de Lage Landen. Er is uiteraard gedurende andere colleges wel het een en ander aan de orde gekomen, maar dat was veelal thematisch en incidenteel, aansluitend bij het onderwerp dat aan de orde was in een ander verband. Juist om de studenten een kader te bieden waarbinnen zij de ontwikkelingen binnen de Nederlandse taal en cultuur beter kunnen plaatsen, is gekozen voor een chronologische aanpak, maar uiteraard worden binnen de verschillende te behandelen periodes keuzes gemaakt. Er is immers geen tijd om alles te bespreken. Bij de selectie van deze thema's spelen de relevantie voor de studie Nederlandse taal en cultuur en het niveau en de belangstelling van de studenten een belangrijke rol.

Uiteraard ben ik mij er van bewust dat de studenten er voor hebben gekozen om een taal te studeren en niet het vak geschiedenis. Als rode draad door mijn colleges gebruik ik daarom de schriftelijke (en waar mogelijk ook mondelinge) getuigenissen uit de behandelde periode in de hoop zo de geschiedenis dichter bij hun persoonlijke beleving te brengen: dagboeken, brieven, scheepsjournalen, verslagen maar vaak ook literatuur, liederen en spotprenten. Waar mogelijk lezen we een versie in hedendaagse spelling. Het gaat ten slotte om de gedachten en de gevoelens achter de tekst en niet zo zeer om het vergroten van de vaardigheid van het lezen van middeleeuws Nederlands. Er zijn heel veel voorbeelden denkbaar uiteenlopend van 17de-eeuwse scheepsjournalen¹, dagboeken (het dagboek van Anne Frank is wellicht het bekendste voorbeeld) tot kinderliedjes als het eind 18^e-eeuwse *Hop Marjanneke* (“*Eerst was hier de Prins in het land en nu die kale Franssen*”). Voorbeelden van teksten zijn overal te vinden. Historici citeren graag en er zijn vele bewerkte tekstuittgaven zowel in boekvorm als digitaal beschikbaar. Er bestaan ook verschillende verzamelbundels.² Uiteraard hoeven de studenten een middeleeuwse of 17de-eeuwse tekst niet zelfstandig te kunnen begrijpen en wordt ook niet van hen verwacht dat zij tijdens een tentamen bij een dergelijke tekst uitleg geven. Maar we kijken er samen naar als voorbeeld van de tijdsgeest en het wordt positief gewaardeerd als ze in hun eigen presentaties voorbeelden geven of een bron uit de tijd zelf kunnen aanhalen.

De taalbeheersing van de studenten is goed, maar uiteraard zijn vele in de geschiedenis gebruikelijke termen voor hen niet meteen vanzelfsprekend. Daarom moeten ze van te voren enkele eenvoudige teksten (bijvoorbeeld de canonteksten, een paar alinea's uit *Het Vooroudergevoel* van Blokker of *Een geschiedenis van België* van Barnard en Istendael) zelf als inleiding lezen zodat ze alvast vertrouwd kunnen raken met de materie en met de daar bij behorende terminologie. Voor de voorbereiding van de presentaties kunnen de studenten zolang zij maar kritisch te werk gaan, veel informatie op het internet vinden. Ook kunnen zij in de Nederlandse bibliotheek van de onderwijsinstelling terecht.

Mijn colleges worden met afbeeldingen met behulp van een PowerPoint-presentatie ondersteund. Het beeldmateriaal kan waar de kennis van het Nederlands te kort schiet, helpen om de draad weer op te pakken en het biedt vaak een mooi handvat om een koppeling te maken met kunst en cultuur.

---

¹ Bij voorbeeld De Veer 1978 en Bontekoe 1978.

² Voorbeelden zijn Mak 2008 en Van Stipriaan 2002.

Waar mogelijk maak ik gebruik van muziek of filmmateriaal. Vooral de colleges hedendaagse geschiedenis voor de vierdejaars bieden daarvoor vele mogelijkheden. Wat brengt bijvoorbeeld de crisismentaliteit rond 1930 mooier tot uitdrukking dan de smartlap “*Als je voor een dubbeltje geboren bent, bereik je nooit een kwartje*” van Louis Davids?

5. SLOTSOM

De cursus geschiedenis leidt niet alleen tot meer historisch besef en een groter begrip van de vele historische verbanden die in taal, literatuur en cultuur een rol spelen, maar vergroot ook het inzicht in de huidige maatschappelijke context en cultuur in de lage landen. De studenten worden zich beter bewust van het maatschappelijk kader waarbinnen literatuur of kunst in een bepaalde periode tot stand is gekomen. Bovendien vergroten de studenten hun woordenschat, leren ze bepaalde uitdrukkingen in hun historische context begrijpen en verbeteren zij hun luister- en spreekvaardigheid.

De colleges worden afgestemd op het niveau van de studenten. De studenten lezen van te voren eenvoudige teksten zelf en tijdens de colleges maak ik waar mogelijk gebruik van beeldmateriaal (PowerPointpresentaties). Zelfstudie met behulp van het internet en de bibliotheek wordt gestimuleerd.

Door in te spelen op de belangstelling van de studenten en waar mogelijk te refereren aan hun eigen belevingswereld, wordt bij de studenten Nederlands de interesse voor de geschiedenis opgewekt. Als ze als vanzelfsprekend aandacht gaan besteden aan de historische context bij elk willekeurig taalkundig of literair thema waar ze zich in verdiepen, leidt dat immers op termijn tot meer kennis en inzicht.

REFERENTIES

- Blokker, Jan Blokker, Jan Blokker Jr & Bas Blokker. 2008. *Het vooroudergevoel — de vaderlandse geschiedenis met schoolplaten van J.H. Isings*, Amsterdam & Antwerpen: Contact.
- Bontekoe, Willem Ysbrantsz. 1978. *De gedenkwaardige reizen van Willem Ysbrantsz Bontekoe*, ed. Ellen Zijlmans-van der Groen, Utrecht & Antwerpen: Het Spectrum.
- Hachmer, Hendrik, 2013. *Herinneringen aan de Oostzeevaart*, Assen, In Boekvorm Uitgevers
- Hertmans, Stefan. 2013. *Oorlog en terpentijn*, Amsterdam: De Bezige Bij.
- Mak, Geert Mak. 2008. *Ooggetuigen van de vaderlandse geschiedenis in ruim honderd reportages*, Amsterdam: Bert Bakker.

- Münninghoff, Alexander. 2014. *De Stamhouder — een familiekroniek*, Amsterdam: Prometheus / Bert Bakker.
- Stipriaan, René van. 2002. *Ooggetuigen van de Gouden Eeuw in meer dan honderd reportages*, Amsterdam: Prometheus.
- Van Istendael, Geert & Benno Barnard. *Een geschiedenis van België. Voor nieuwsgierige kinderen (en hun ouders)*. Amsterdam: Uitgeverij Atlas Contact.
- Van Reybrouck, David. 2010. *Congo. Een Geschiedenis*, Amsterdam: De Bezige Bij.
- Veer, Gerrit de. 1978. *Overwintering op Nova Zembla*, ed. Arjaan van Nimwegen, Utrecht & Antwerpen: Het Spectrum.

ROLA HISTORII W PROGRAMIE NAUCZANIA
STUDENTÓW JĘZYKA I KULTURY NIDERLANDZKIEJ
POZA OBSZAREM JĘZYKOWYM

Streszczenie

Mieszkając w różnych krajach i będąc z wykształcenia historykiem, wspierałam kursy języka i kultury niderlandzkiej na kilku europejskich uniwersytetach, oferując serię wykładów na temat historii Holandii i Belgii. Na podstawie moich doświadczeń zdobytych w Dublinie, Tbilisi, Ljubljanie i Rydze w niniejszym artykule poddaję pod rozwagę pytanie, jaką rolę wykłady na temat historii Holandii i Belgii odgrywają w programie nauczania uniwersyteckiego. Jaką wiedzę i umiejętności powinni wykazać się studenci po ukończeniu kursu i jak osiągnąć zamierzone cele dydaktyczne? Biorąc pod uwagę fakt, że językiem wykładowym kursu jest język niderlandzki, istotnym czynnikiem jest jego znajomość już na początku kursu. Czy język niderlandzki stanowi zatem istotny element w programie studiów filologii germańskiej, europeistyki czy komunikacji międzykulturowej i czy studenci studiów licencjackich lub magisterskich wybierają język niderlandzki jako przedmiot obowiązkowy, czy też fakultatywny? Poziom wiedzy i zainteresownie studentów różni się znacznie w zależności od wyboru programu studiów. Biorąc pod uwagę powyższe aspekty, rodzi się pytanie, jaką optymalną metodę dydaktyczną należy obrać.

Przełożyła mgr Kamila Tomaka

Słowa kluczowe: język i kultura niderlandzka; historia Holandii i Belgii.

THE ROLE OF HISTORY IN THE CURRICULUM
OF STUDENTS OF DUTCH LANGUAGE AND CULTURE ABROAD

Summary

Having lived in several countries and being a historian by training I supported the courses Dutch language and culture at several European universities by offering a series of lectures about the history of the Netherlands and Belgium. Based on my experience in Dublin, Tbilisi, Ljubljana and Riga I reflect on the question which role these lectures in history could play in the curriculum. What knowledge and understanding should the students have at the end of the course and how can one best achieve these aims? As the history course is given in Dutch it goes without saying that the students knowledge of the Dutch language at the beginning of the course is an important factor. Is Dutch part of the study Germanic Languages, European Studies or Intercultural Communication and

do they study Dutch as a major or as a minor on bachelor or on master level. So the level and the interests of the students, depending on the embedding in the the university study program vary greatly. Taking this into account these aspects how does one best proceed?

Key words: Dutch language and culture; history of the Netherlands and Belgium.